

KÜLÖNFÉLÉK.

A Horváth Sándor alapítvány 1903. évi jutalomdiját, a mint t. olvasóink az elől közölt választmányi jegyzőkönyvből értesülhettek, az Országos Erdészeti Egyesület elnöke, *Bánffy* Dezső báró ur ő exja a legutóbbi választmányi ülés alkalmával nyújtotta át ünnepiesen *Dr. Bedő* Albert egyesületi I. alelnök urnak, ki azt hálával és köszönettel fogadta, de egyuttal magát a jutalomdíjat a Wagner Károly nevét viselő jótékony alapítványnak adományozta, hogy az nyomort enyhítő nemes hivatásának minél hathatósbabban megfeleljen.

E helyen pótlólag a jutalomdíjat kísérő kalligraphikus kivitelü levél szövegét közöljük:

Az Országos Erdészeti Egyesület igazgató választmánya 1903. évi december hó 19-én tartott ülésében a Horváth Sándor alapítvány 1903. évi jutalomdíját, 1000 (egyezer) koronát, a mellyel az Országos Erdészeti Egyesület alapszabályainak 155. §-a szerint olyan tagjait jutalmazza, a kiknek munkássága az erdőgazdaság gyakorlati, vagy tudományos művelése terén sikeresnek és hasznosnak találtatik, Méltóságodnak ítélte oda. Az Országos Erdészeti Egyesület ezzel hálájának és elismerésének ad kifejezést Méltóságod országszerte ismert és méltányolt érdemeiért, a melyeket az 1879. évi XXXI. t. cz.-ben foglalt erdőtörvény megalkotása és végrehajtása, a hazai erdészet magyarrá tétele és felvirágoztatása, nemkülömben az Országos Erdészeti Egyesület gyarapítása és ügyeinek intézése körül szerzett.

A midőn erről Méltóságodat tisztelettel értesítenők, engedje meg egyszersmind remélnünk, hogy ugy a magyar erdőgazdaság, mint az Országos Erdészeti Egyesület is,

mint ennekelőtte, ugy ezután is számíthat Méltóságodnak érdekükben kifejtendő tevékenységére és közreműködésére.

Fogadja Méltóságod kiváló tiszteletünk őszinte nyilvánítását.

Budapest, 1904 február hó 1.

Az Országos Erdészeti Egyesület nevében:

Bund Károly s. k.
titkár

Báró *Bánffy Dezső* s. k.
elnök

A Faragó Béla-alapítvány, a melyből az eredeti alapító levél értelmében csak 10 év múlva lett volna évenként 3 erdőtishti vagy altishti árva segélyezhető, e szép hivatásának már előbb is meg fog felelhetni. A nemesszivű alapító ugyanis az alapítványnak teljes összegét, a mely 10 egyenlő évi részletben lett volna lefizetendő, a mult hó folyamán készpénzben az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál befizette, kifejezván azt a kívánságát, hogy a segélyezés már ez évben kezdetét vegye. A segélyek tudvalevőleg december hóban osztatnak ki. Az erre vonatkozó felhívás lapunk szeptemberi és októberi számában fog közzététetni.

Három vagy négy évi tanfolyam? A bécsi mérnök- és építészegylet egyik szakosztálya Exner dr. osztályfő elnöklete alatt avval a fontos kérdéssel foglalkozott, hogy szükséges-e a földmivelési főiskolán a tanidőt 4 évre felemelni? A sokoldalú megvitatás során, a melyben a főiskolai tanárokon kívül mások is élénk részt vettek, valamennyi felszólaló a tanfolyamnak 4 évre való kiterjesztése mellett volt, a melyet annyira elengedhetetlen szükségnek nyilvánítottak, hogy még abban az esetben is megvalósítandónak tartják, ha netalán a gyakorlati mező- és erdőgazdák ellene nyilatkoznának. Nem tartanak a látogatottságnak esetleg átmenetesen bekövetkező csökkenésétől sem.

Fenyőmag-kereslet Orosz-Lengyelországban. Varsói főkonzulunk jelenti, hogy az orosz-lengyel királyság gazdasági egyesületei jelentékeny fenyőmag-szükségletüket Ausztriából akarják beszerezni, egyuttal rámutat arra, hogy az erdei famagvak iránti kereslet növekedőben van. Hazai fenyőmag-kereskedőink figyelmét ezen örvendetes jelenségre azzal az óhajtással hívjuk fel, hogy az orosz piacot meghódítani igyekezzenek.

Egyszerű eljárás törzsalakszámok megállapítására. *Weise* főerdőmester, a müncheni erdészeti akadémia igazgatója a *Zeitschrift f. Forst u. Jagdwesen* f. é. márcziusi füzetében a törzsalakszámok meghatározására a következő egyszerű, megközelítően pontos eredményeket szolgáltatató képletet ajánlja: $\frac{\text{középső körlap}}{\text{mellmagassági körlap}} = \frac{k}{K}$

Levezethető ez a képlet a következő alapon: a fatömeg $= k \cdot m$ vagyis a középső körlap és a magasság sorozata, a fatömeg azonban másfelől kifejezhető a mellmagassági körlap, a törzsmagasság és az alakszám szorzatával is $K \cdot m \cdot a$

$$\begin{aligned} \text{Tehát: } t &= k \cdot m \\ t &= K \cdot m \cdot a \\ K \cdot m &= K \cdot m \cdot a \\ K &= K \cdot a \\ a &= \frac{k}{K} \end{aligned}$$

Az alakszámok megközelítően pontos kiszámítására szolgál a következő képlet is: $\frac{\text{középméret}}{\text{mellmagassági átmérő}} \times 0,707$

E képletek alkalmazása esetén nem szükséges az alakszámoknak megállapítása végett előzetesen a fatömeget pontosan meghatározni.

Az új román vámtarifa-javaslat a fára vonatkozólag a következő, legnagyobbbrészt *leszállított* tételeket tartalmazza:

	Eddigi vám-tétel, lei	Javasolt 100 kg után
1. Tüzifa	0·25	0·20
2. Épület és szerszámfa, fűrészelve is	5·—	2·—
3. U. a gyalulva	5·—	4·—
4. Tölgy-donga	6·—	6·—

Erdei csemeték kiosztása. A m. kir. földművelésügyi miniszter ez évben is, mint minden évben, a kopár területek f. évi tavaszi beerdősítésére, vágásterületek felújítására s erdőtisztás területek befásítására nagyobb mennyiségű állami csemetét osztott ki. Az előbb megemlített célokra adományozott csemeteszükségletek kiosztása után fenmaradt készlethez képest több birtokos tag-szegélyek, parkok, kerítések s faiskolák létesítésének céljaira is részesült csemeteadományban.

A kiosztásról az alábbi táblázat nyújtson felvilágosítást:

Szám		Luczfenyő	Jegenyefenyő	Erdei fenyő	Fekete fenyő	Vörös fenyő	Kocsányos tölgy	Kocsánytalan tölgy	Kőrís
		e z e r d a r a b							
	<i>Ültetésre alkalmas csemetekészlet rendelkezésre állott:</i>								
I.	A m. kir. állami erdőhivatalok által kezelt összesen 490 k. hold kiterjedésű 145 csemetekertben	9140·3	85	6264	3514	143	4030	3476	2826
II.	A m. kir. erdőőri szakiskolák által kezelt összesen 62 k. hold kiterjedésű 4 csemetekertben	3650	40	1800	1190	—	1440	10	165
III.	A kincstári hivatalok által kezelt csemetekertekből átengedett készlet	2898	5	1170	1196	159	885	30	23
	Összesen	15688·3	130	9234	5900	302	6355	3516	3014
	<i>A kért csemeteszükséglet:</i>								
	898 magánbirtokos (kinek birtoka állami kezelés alatt nem állott) kért	8985·35	794·65	2933	3475	1246	1184	1308	608
II.	Az állami kezelés alatt álló erdők s kopárterületek birtokosai részére (A lent kiutalt készlet)	9059·3	85	4067	3266	143	2803	3455	2696
	Összesen	18044·65	879·65	7000	6741	1389	3987	4763	3304
	<i>Kiutalványoztatott:</i>								
	890 magánbirtokos részére (8 birtokos a kért csemetefaj hiánya miatt kérésével elutasított)	6010	45	3980	1842	159	1169	61	318
	Az állami kezelés alatt álló erdők s kopár területek birtokosai részére	619 9059·3	85	4067	3266	143	2803	3455	2696
	Összesen	15688·3	130	8047	5108	302	3972	3516	3014

		e z e r d a r a b												
Szil	Juhar	Akác	Glédics	Bálvány	Dió } szelid amerikai	Szelid gesztenye	Hárs	Eper	Fűz	Nyár	Éger	Bükk, cser, big- nonia, tamarix	Összesen	
105	144	17114	72	9	15-5 224-5	10	—	2	459	3	5	—	12 47,653-3	
—	116	1895	30	2	11-0	8	8	2	1015	1	—	460	11,843-0	
—	3	2927	—	—	1-5	73-7	—	—	—	—	—	—	9,371-2	
105	263	21936	102	11	252-5	91-7	8	4	1474	4	5	472	68,867-5	
295-7	106	17194	309	—	42-0	50-9	0-5	256	351	96	61	—	101 39,166-7	
101	131	12898	49	9	11-5 220-5	10	—	2	301	2	5	12	30,326-30	
396-7	237	30092	358	9	53-5 220-5	60-9	0-5	27-6	652	98	66	113	78,493	
4	103	8648	53	—	18-0	49	0-5	2	145	2	—	—	22,608-5	
101	131	12898	49	9	11-5 220-5	10	—	2	301	2	5	12	39,326-3	
105	234	21546	102	9	29-5 220-5	59	0-5	4	446	4	5	12	61,934-8	

I. 1.	<i>Kopár területek</i> beerdősítésére 723 magánbirtokosnak kiosztatott	17.769,000 db csemete.
2.	<i>Ugyanazon célra</i> állami kezelésbe vett kopár területekre	17.353,000 " "
II.	<i>Erdőterületek</i> felújítására 130 magánbirtokosnak	3.968,500 " "
	<i>Ugyanazon célra</i> állami kezelésbe vett erdők birtokosainak	21.973,300 " "
III.	<i>Egyéb fásítási</i> célokra (faiskolákba, tagszegély, kerítés, parkozás) 37 magánbirtokosnak	871,000 " "
	Összesen	61.934,800 db csemete.
I. 1.	<i>Kopár területek</i> beerdősítésére, az utolsó vasuti állomásra szállítva, teljesen díjtalanul kiosztatott 197 kisebb <i>magánbirtokosnak</i>	2.924,000 " "
2.	<i>Ugyanezen célra</i> az utolsó vasuti állomásra szállítva, teljesen díjtalanul <i>állami kezelésbe</i> vett kopárok birtokosainak	17.353,000 " "
II.	<i>Kopár területek beerdősítésére</i> a termelési költségek elengedésével, de a csemeték kiszedési, csomagolási, vasúthoz szállítási költségeinek (ezrenkint 1 K) és a vasuti szállítási költségeknek megtérítése ellenében 517 nagyobb magánbirtokosnak	13.960,500 " "
III.	<i>Erdőterületek</i> felújítására s egyéb fásításokra az összes termelési, kiszedési, szállítási stb. költség megtérítése ellenében 77 nagyobb magánbirtokosnak	4.727,000 " "
IV. 1.	<i>Ugyanazon célra</i> a termelési költség 50 ⁰ / ₀ -ának elengedésével, de a kiszedési stb. költségek megtérítése ellenében 111 kisebb magánbirtokosnak	997,000 " "
2.	<i>Ugyanazon célra ingyen, de a tényleg felmerült</i> kiszedési stb. és szállítási költségek megtérítése ellenében az állami kezelésbe vett erdők tulajdonosainak	21.973,300 " "
	Összesen	61.934,800 db csemete.

A kimutatás adataiból arról győződhetünk meg, hogy az állami erdőhivatalok által ezidőszent kezelt 145, összesen 490 k. hold kiterjedésű — ugyszintén a négy m. kir. erdőőri szakiskola által kezelt 4, összesen 62 k. hold kiterjedésű csemetekertben termelt, valamint a kincstári hivatalok által kezelt csemetekertekből átengedett készlet a felmerülő csemeteszükségletet még mindig nem képes kielégíteni. Különösen a vizmosások és kopár területek befásítására oly kiterjedt mértékben alkalmazható ákáczból van még hiány, jóllehet ebből a csemetefajból ezidén — az előbbi években tett intézkedések következtében — a szükségletnek már mintegy 70%-a volt fedezhető.

Az ákác-, kocsánytalan tölgy- és luczfenyőcsemete-hiányon az 1903. évben 13, összesen 42 k. hold kiterjedésű csemetekert telepítése által iparkodtak segíteni, s mint halljuk az 1904. évben még 12 új, összesen 32 k. hold csemetekertnek telepítésére nézve folynak már a munkálatok. Ezek a csemetekertek az ország különböző pontjain a többiekkel együtt úgy vannak elhelyezve, hogy az illető vidék ákác-csemeteszükségletét előreláthatólag fedezni képesek lesznek.

A kocsánytalan tölgnél s veresfenyőnél mutatkozó hiány azonban egészen mástermészetű és új csemetekertek telepítése által sem lesz egyhamar fedezhető. A veresfenyő termelését ugyanis az uralkodó gomba- s rákbetegségek folytán a legkisebb mértékre kellett szállítani, sőt vidékenkint a baj terjedésének megakadályozása céljából teljesen beszüntetni, míg a kocsánytalan tölgnél makktermés gyéren s ugyszólván csak minden 5—6 évben következvén be, ennek az értékes fanemnek termelése elháríthatatlan akadályokba ütközik.

A magánbirtokosok által kért csemeteszükségletet a tényleg kiutaltványozott csemetemennyiséggel összehasonlítva hiányt találunk, mely az előbb felsorolt körülményeken kívül még azért sem volt fedezhető, mert különösen a kisebb, szakemberekkel nem rendelkező magánbirtokosok csemeteszükségletüket fajra s mennyiségre nézve helyesen megállapítani nem képesek. Így több birtokos kopár területek beerdősítésére nagyobb mennyiségben bükk-, cser-, hárs-, simafenyő-, veresfenyő- stb. csemetéket kért, mely fajok tudvalevőleg erre a célra vagy egyáltalán nem, vagy kevésbé

alkalmasak. Egyes birtokos nem csemetéket, de nagyobb fácskákat remél kaphatni és futóhomok-területre fekete- sőt lucz- és veresfenyőt, hegyes vidékre kocsányos tölgyet, lapályra kocsánytalan tölgyet, luczfenyőt stb. kért, még pedig nem ritkán igen nagy mennyiségben, jeléül annak, hogy az erdősítési munkáknak mily mérvben s mily idő alatt leendő teljesíthetésére nézve tájékozatlan.

Itt tehát a kir. erdőfelügyelőség feladata a birtokosokat megfelelően figyelmeztetni s részükre alkalmas hanem adományozását javaslatba hozni.

Az előbbi évekhez képest feltűnő kisebb mennyiségben kértek ezidén kocsányos tölgycsemetét s füzudugványt. Mindkét fanemből ezért tetemes készlet maradt vissza.

Végül nem mulaszthatjuk el különösen a magánbirtokosokat az időszerűség alkalmából, saját érdekükben is a következőkre figyelmeztetni:

Az évenként ősszel kibocsátatni szokott hirdetmény értelmében az erdei facsemeték adományozása iránt az 1 K-s bélyeggel felszerelt folyamodványokat az illető *kerületi kir. erdőfelügyelőség útján* kell beadni. Az őszi erdősítésekre szeptember hó 1-ig, a jövő évi tavaszi erdősítésekre pedig a megelőző év végeig. A kir. erdőfelügyelőség javaslatát minden egyes kérvényre nézve meghallgatják annak igazolhatása céljából, hogy a folyamodó birtokos tényleg rendelkezik-e beerdősítendő kopár területtel és hogy ehhez képest az illető birtokosnak a csemetéknek milyen kedvezmények mellett leendő adományozására lehet igénye; ennél fogva a nem idejekorán és nem a kir. erdőfelügyelőség útján beadott kérvények (utóbbiak pótlólag a kir. erdőfelügyelőségnek adatván előbb ki) elintézése halasztást szenved és később érkezvén be, a kért csemeték mennyiségének redukálását is vonja maga után.

Minthogy a kérvények elbirálásánál *csakis a kir. erdőfelügyelőség* javaslata vétetik figyelembe, ennél fogva azokhoz költségbe kerülő községi bizonyítványok, más szakértői vélemények csatolása szükségtelen. Csakis 2—3 éves, átlag 0.30—0.70 *cm* magas csemeték adományoztatnak. Gyümölcsfacsemeték adományozásáért külön kérvényben kell folyamodni.

Tájékozás céljából figyelmeztetjük továbbá az érdekelteket, hogy a csemeték termelési költségeinek elengedésére (ingyen

adományozására) csakis a kopár területek tulajdonosainak lehet igénye. Kopár terület alatt nem értetnek a letarolt vagy elhanyagolt vágásterületek, vagy egyébként elég jó talaju, fátlan s pusztá területek — mint ezt sok birtokos érti — hanem azok a kopár vízmosásos és futóhomok-területek, melyeknek befásítása különben is a törvény alapján elrendelhető.

Jól teszi a birtokos, ha a szükségelt csemeték mennyiségére, illetve azok fajára nézve egy hozzáértő véleményét előzőleg kikéri. Tanácscsal az illető kir. erdőfelügyelőség, állami erdőhivatal, járási erdőgondnokság szóbeli vagy egyszerű írásbeli megkeresésre díjtalanul és szívesen szolgál.

A kifejezetten kopár, vízmosásos és futóhomok-területek beerdősítésére adományozott állami ingyen csemetéket más célokra felhasználni nincs megengedve s az ezzel ellenkező eljárás a kedvezménynek a jövőben való megszüntetését vonja maga után. A kir. erdőfelügyelőség személyzete utasítva van, hogy hivatalos körutazása alkalmával ellenőrzését erre is kiterjessze.

Az adományozott csemetéket megérkezésük után azonnal ültessük el s ne hagyjuk napokig a vasuti állomáson heverni. Az elfogadó nyilatkozat alapján elszállított csemeték késedelmes átvételéből vagy az átvétel elmulasztásából felmerülő költség vagy kár a folyamodót terheli.

Ha a csemetecsomag fagyos lenne, akkor tegyük 2—3 napra fagymentes, de nem meleg helyre. Azután a csomagot a helyszínére szállítva, csak annyit bontsunk fel, mennyit előreláthatólag egy délelőtt vagy délután alatt elültethetünk. A csemeték gyökerét különösen meg kell óvni attól, hogy rövid időre is a nap vagy szél érje. Azért azokat le kell takarni vagy a már felbontott csomagot friss földre lefektetve, a gyökereket porhanyó földdel hintsük be, hogy el ne fonnyadjanak.

Az ültetésnél a legnagyobb gonddal járjunk el és e tekintetben is jó, ha a kevésbbé tapasztalt birtokos hiábavaló munka és költség elkerülése végett az előbb említett hivatalos közegek díjtalanul megadandó utbaigazításait kikéri vagy pedig kopár területe beerdősítésének ingyen való intézése s kezelése végett legalább egy bizonyos időszakra (10 évre) állami kezelésbe vételeért folyamodik.

Cserny Győző.

Állami pénzsegélyek kiosztása kopár területek beerdősítésére. A m. kir. földmivelésügyi miniszter az erdőtörvényben (1879. évi XXXI. t.-cz. 177-ik szakaszában) foglaltak értelmében a rendelkezésére álló hitelhez, a tényleg felmerülő erdősítési költségek nagyságához és a teljesített erdősítések közgazdasági értékéhez s fontosságához képest, évenként államsegélyben részesíti azokat a *kisebb s szorultabb anyagi helyzetben lévő* birtokosokat, kik kopár, vizmosásos s futóhomok területeiken, *önként* vagyis a beerdősítésnek az előbb említett törvény 165-ik szakasza alapján történhető elrendelése előtt, sikeres erdősítéseket teljesítettek.

Az 1896. év óta az alábbi segélypénzek osztattak ki:

Évben	Állami pénzsegély kiosztatott							Beerdősített kopár terület kat. hold	korona
	községnek	volt urbéreszeknek, zselléreknek	egyháznak, tanítónak stb.	közbirtokosoknak	magánbirtokosoknak	összesen	birtokosok száma		
1896	51	39	7	5	5	107	867	12814	
1897	156	170	21	25	10	382	3320	40118	
1898	199	302	47	33	40	621	3841	54054	
1899	200	349	54	42	56	701	4260	54534	
1900	150	378	34	79	84	725	3539	49497	
1901	163	449	58	25	61	756	3904	55694	
1902	144	532	50	44	100	870	3647	86256	
1903	181	620	44	20	249	1114	4215	72323	
Összesen kiosztatott eddig	1244	2839	315	273	605	5276	27593	425290	

Az évenkénti segélyben részesített birtokosok számának ezen öröndetes emelkedéséből is kitűnik az, hogy a birtokosok segélyezése hathatósan előmozdítja a kopár területek beerdősítését, fokozza az erdősítési kedvet és mindjobban felkölti az érdeklődést közérdekű erdősítések létesítése iránt.

A kimutatott adatok szerint átlag 16 K államsegély osztatik ki holdankint, tényleg azonban 10 K a legsó és 50—60 K a

legfelső határ, mely között a segély a birtokos anyagi helyzetéhez és a végzett erdősítési munka költségeihez s fontosságához képest kiosztatik.

A kimutatás szerint állami segélylyel beerdősített 27593 kat. hold területnek azonban csak mintegy 70% tekinthető sikerrel beerdősítettnek, mert a beerdősítés utólag a talaj mostohasága, szárazság vagy más elemi csapás, vagy pedig az illető birtokosok gondatlan kezelése, a szükséges pótlások elmulasztása stb. folytán is elpusztult, illetve új erdősítést vagy pedig nagy részben pótlást igényel.

Állami segélyezésre egyáltalán csakis az olyan kisebb s szorultabb anyagi helyzetben lévő birtokosnak lehet igénye, ki közgazdasági érdekből csakugyan beerdősítendő s az erdőtörvény 165-ik szakaszában jellegzett kopár, vizmosásos vagy futóhomokos területet, — mint már előbb említettük, — önként és sikerrel beerdősít.

Vágásterületek, véderdőterületek felujtására vagy más fátlan, illetve puszta területek beerdősítésére tehát, melyek a kopár területek jellegével nem birnak, állami pénzsegély nem engedélyezhető.

A kisebb birtokosok szorultabb anyagi helyzete alatt természetesen nem azok abszolút szegénysége értendő, hanem az a körülmény, vajjon az erdősítést önerejükön, aránytalan megterhelhetőségük nélkül teljesíteni képesek-e, illetőleg vajjon az erdősítésre fordított munka és költség felülhaladja-e a remélhető hasznot.

Mindezeket a körülményeket a *kir. erdőfelügyelőségnek* kell igazolnia, miért is az a birtokos, ki kopár területének beerdősítésénél állami pénzsegélyre igényt tart, a beerdősítést megelőző év végeig, az illető, kerületi kir. erdőfelügyelőségnek jelentse be azt, hogy a következő év tavaszán vagy őszén hol, milyen kiterjedésű s milyen jellegű (kopár, vizmosás, futóhomok) területet tervez beerdősíteni; ugyanakkor adja be a kir. erdőfelügyelőséghez a földművelésügyi miniszterhez czimzendő, egykoronás bélyeggel felszerelt kérvényét is állami ingyen-csemeték engedélyezéseért, melyek adományozására a kopár területek birtokosainak a törvény értelmében szintén igénye lehet. Az állami kezelésbe adott kopár területek birtokosai az illető állami erdőhivatalhoz forduljanak, mely kérésüket a saját véleményével együtt a kir. erdőfelügyelő-

séghez teszi át. A kir. erdőfelügyelőség a körülmények gondos megvizsgálása és igazolása után azután javaslatba hozza a miniszternél az állami csemeték, illetőleg a pénzsegély adományozását.

A pénzsegély magánbirtokosoknak rendszerint az erdősitések teljesítésének évében, az év végén vagy a következő év elején, *utólag* utalványoztatik ki az illető adóhivatalok útján; úgy, hogy a birtokosoknak az erdősités költségeit tulajdonképen csak egyszer kell előlegezniök, mert a kiutalványozott pénzsegélyt a következő év tavaszán teljesítendő erdősitési munkák költségeinél már felhasználhatják.

Csak az állami kezelésbe átadott olyan kopár területeknél, melyeknek beerdősitése a mostoha talajviszonyok és a birtokosok igen kedvezőtlen anyagi helyzete miatt nehézségbe ütköznék, másrészt az erdősitést fontos közgazdasági érdek megköveteli, fizettetik ki a birtokosoknak, az erdősités teljesítésének igazolása után *azonnal* a kért s javaslatba hozott pénzsegély.

Különös megokolt esetekben a pénzsegély előlegesen utalványoztatik ki a kopár területek beerdősitését intéző állami erdőtiszték kezéhez, mely esetben az erdősitési munkálatok államköltségen hajtának végre.

Már ezekre való tekintettel is czélszerű, ha a magánbirtokos is kopár területe beerdősitésének intézését legalább egyidőre költségébe amugy sem kerülő állami kezelésbe adja és pedig annál is inkább, mert *minden birtokos* köteles az államsegély igénybevételével létesített erdősitéseket — a további segélyezésből való kizárásnak terhe mellett — gondozni, ápolni, azok hézagait kipótolni és az erdősitéseket a jövőben mint erdőt állandóan fentartani, illetőleg azokat az erdőtörvény 2-ik, illetőleg 4-ik szakaszaiban foglalt rendelkezéseknek megfelelőleg kezelni, mit a kir. erdőfelügyelőség (m. kir. állami erdőhivatal) ellenőrizni tartozik.

Cserny Győző.

Uj erdei vasut Aradmegyében. A legközelebbi napokban Aradmegye területén uj gőzüzemű erdei iparvasut fog megnyílni. Ugy hiszem, szívesen veszi a t. szakközönség, ha ezt a vasutat röviden ismertetem.

A vasutat Grosz József, lippai fakereskedő építtette azon czélből, hogy az általa megvásárolt „Nádas“ nevű erdő termékeit

a vasut segélyével az arad—tövisi MÁV. vonal 36. sz. őrházánál létesített rakodóhoz (Arad állomástól mintegy 40 *km.*) kihordja.

A kiaknázandó erdő mintegy 11000 *k.* hold terjedelmű; e nagy területen tölgy, bükk és gyertyán állabok váltakoznak.

Az erdő Aradmegye Nádas községének határában terül el, az arad—tövisi fővonalon létesített rakodótól átlag 25 *km.* távolságban.

Az erdei iparvasut az ezen erdőterület középpontján fekvő gazdasági telepről indul ki.

A 23 *km.* építési hosszal bíró vonal a szószeros értelmében hegyi pálya jellegével bír, mert bár a kiinduló ponttól mintegy 5 *km.* hosszban 10⁰/₀₀ átlagos emelkedéssel völgyben halad, ezentul 12 *km.* hosszban 26⁰/₀₀ emelkedéssel halad a Maros—Kőrös vízválasztójáig és itt 200 *m.* vízszintes után, 36⁰/₀₀ eséssel fut, mindenütt hegyoldalon, az arad—tövisi fővonalig, csak az utolsó 2 *km.*-nél apad a 36⁰/₀₀ esés 10—12⁰/₀₀-re.

A pálya hegyi jellege következtében annak irányviszonyai is igen kedvezőtlenek, a mennyiben igen nagyszámu ivet kellett alkalmazni, hogy a felesleges és drága földmunka a lehetőség szerint apasztassék. A pálya ennek következtében egyes helyeken valószínűs szerpentin-pálya jellegével bír. Az alkalmazott ivek legkisebb sugara 35 *m.*, ettől felfelé, egészen 400 *m.*-ig, van mindenféle sugaru görbület.

A földmunkák igen jelentékenyek voltak, különösen sok az u. n. szelet-szelvény (félíg bevágás, félíg töltés). Egyes helyeken, a sziklás talaj miatt, hatalmas robbantásokat kellett végezni; némi fogalmat nyujt a robbantási munkák mérvéről azon körülmény, hogy az építés alatt 8000 drb dinamit löveg használtatott fel.

A vonalon 80 hid és áteresz van; a hidak között vannak 16 *m.* hosszúak; van továbbá a vonalon egy igen érdekes pályaáthidalás, ahol a vonal, mintegy 200 *m.* halad körfutás után, 3⁰⁰ szintkülönbséggel, visszatér ugyanazon szelvénybe és itt ugyszólván önmaga alatt átfutva halad tovább. A hidak szerkezete kizárólagosan fa és pedig úgy a jármok, mint a tartók tölgyfából készültek.

A felépítményhez folyóméterenkint 9⁰⁰ *kg.* sulyu aczélsinek alkalmaztattak. A vágány nyomtávolsága 760 *mm.* A talpfák hossza 1⁵⁰ *m.*, magassága 12 *cm.*, felső lapja 12 *cm.*, az alsó szélesség

18 cm. Az egész vágány kitűnő törtkavicsban fekszik és tekintettel a gőzüzemre, kitűnően van szabályozva.

A pálya kiinduló pontján a mozdony számára fűtőház épült, van itt továbbá megfelelő fordító korong is.

A vizválasztón kitérő állomás van, mely 200 m. hosszú, itt a pályaőr számára őrház épült.

A vonal mentén telephon vezet, a mozdonyvezető és a pályaőr hordozható telephon készülékkel vannak ellátva, melynek segítségével a vonal bármely pontjáról beszélhetnek a vonal kezdő és végpontján levő irodákkal, sőt a Lippán székelő központi irodával is.

Az építés 1903. év nyarán kezdetett meg és 1904. év márczius havában fejeztetett be, a lefolyt enyhe télen megszakítás nélkül lehetett dolgozni.

A vasut a következő erdei termékeket fogja szállítani: tölgydonga, vasuti talpfa, épületi fák, tölgy-pallók, bükk-rönkök, bükk és gyertyán tűzifa, szőlőkaró stb. A terhelt kocsikat a pálya kezdő-pontjától a vizválasztóig gőzmozdony vontatja, innen a 36⁰/₀₀ esés mellett, a terhelt kocsik magukban futnak le.

Az üres kocsikat mozdony vontatja vissza.

A 23 km. vasut építési költsége, a teljes felszerelést is beleértve, meghaladja a 200,000 koronát.

Az építési munkákat Pildner Károly nagyszombati vállalkozó végezte, aki jelen nagy munkája után ítélve e téren kitűnő erőnek bizonyult.

Tibiscus.

Közlekedési vállalatok szükséglete erdei termékekben az 1902. évben 16¹/₂ millió korona volt, a mely összegből csak 219.000 K (1·3⁰/₀₀) ment külföldre. Faipari cikkekre 316.000 K-t adtak ki, kizárólag a belföldön.

Az erdei fák gyökérgombájáról (mykorrhiza). *G. F. L. Sarauw* e czimen írt munkáját a dán királyi akadémia pályadíjjal tüntette ki annak idején, melynek alapját a szerzőnek számtalan kísérlete és fölfedezése képezte. Az eredményeket röviden a következőkben foglalhatjuk össze.

Az erdei fák a gyökérgombák előfordulása és ennek módja szerint a következő kategóriákba sorozhatók: 1. a melyeknek sejtbeli myceliumuk van (*Cedrus, Taxus, Ulmus, Acer*); 2. a

melyeknek sejtközötti myceliumuk van és külső mycelium-hüvelyük (*Picea, Abies, Larix, Pinus, Cupuliferae, Corylaceae, Betulaceae, Salicaceae*, [Frank szerint: *Tilia*]); 3. a melyeknek általános szabály szerint sem sejtbeli, sem sejtközötti myceliumaik nincsenek (*Fraxinus, Aesculus, Sambucus*).

Kivételek vannak az első és a harmadik kategóriában. A másodikban némelykor a gomba elhelyeződés módjában variációkkal találkozhatni, a mennyiben bizonyos gombafaj hol sejtbeli (endotroph), hol sejtközötti (ectotroph) típusnak felel meg, egyiktől a másikba való átmenetekkel. Találni olyan eseteket is, a mikor a gyökércsucsok borítva vannak gombafonalaktól, holott rendszerint mycelium-hüvely nélkül valók. A közönséges boróka (*Juniperus communis*) közbeeső állapotot képvisel, t. i. sejtbeli myceliumon kívül sejtközötti mycelium is található, azonban mycelium-hüvely nem fordul elő. A gyökérgombák biológiai viszonyairól és szerepéről szóló kimerítő további munkát önálló alakban készülőben van.

Tétnyi.

A tölgy- és bükkmúfa új osztályozása a porosz állami erdőkben. A porosz földmivelésügyi miniszter a tölgy- és bükkmúfa osztályozását m. é. szept. hó 8-áról kelt rendeletével a következőképen állapította meg:

Tölgy A. Kiválógatott, egészséges, ágtiszta, vagy majdnem ágmentes darabok.

I. osztály	60 és több <i>cm</i> középátmérővel.		
II. "	50—59	"	"
III. "	40—49	"	"
IV. "	30—39	"	"
V. "	30 <i>cm</i> -nél kisebb		

B. Közönséges darabok, lényeges hibák nélkül.

Bükk. Ugyanigy.

Erdőterület befásítása Szerbiában. A szerb bányaipar kedvezményeinek legfontosabb részét képezi az, hogy a bányavállalatoknak az üzemhez szükséges fa a kincstári erdőkből díjtalanul bocsáttatik rendelkezésükre. A bányatörvény 58. §. intézkedik azonban, hogy ezen fakitermelés okszerűen történjék, a mennyiben a vállalkozó kötelezve van a kiírtott erdőket saját költségén a közgazdasági miniszterium által kidolgozott tervek alapján újra

beültetni. Miután ezen rendelkezést ezideig az egyes vállalkozók be nem tartották, a közigazgatási miniszter elrendelte, hogy minden vállalkozó köteles az általa kivágott erdőket a f. év végéig az előírt terv szerint a törvény által előírt következmények terhe mellett befásítani.

Halálozás. *Arányi* Béla, a földmivelésügyi miniszterium erdőszámvevőségének főnöke márczius hó 29-én 56 éves korában hirtelen elhunyt. A rokonszenves főtitisztviselő váratlan halála tisztársai körében élénk részvétet keltett. Temetésén, a melyen az erdészeti főosztály és az erdőszámvevőség személyzete nagy számban megjelent, Tallián Béla miniszter nevében Sóltz Gyula orsz. főerdőmester fejezte ki részvétét a gyászoló család előtt. — *Lutonszky* Géza m. k. erdész, az Országos Erdészeti Egyesület rendes tagja (Privigye) meghalt. — Béke hamvaikra.

